

Różnice między „starymi” a „nowymi” TSI Infrastruktura na przykładzie wymagań stawianych obiektom inżynierskim

Michał Łuszczki

dr inż. Jerzy Michał Łuszczki

Dyrektor ds. podsystemu
Infrastruktura
CERTA sp. z o.o. sp.k.

j.luszczki@certa-eu.pl

W związku z wprowadzeniem od 1 stycznia 2015 r. nowych TSI INF [8], dla nowych inwestycji kolejowych konieczne będzie uzyskanie oceny zgodności WE według tych przepisów. Nowe TSI INF jako Rozporządzenie Komisji (UE) Nr 1299/2014 z 18.11.2014 stanowi odpowiednie zmiany ale i połączenie starych, oddzielnych TSI INF CR (Decyzji 2011/275/EU dotyczące transeuropejskiego systemu kolei konwencjonalnych [2]) z TSI INF HS (Decyzji 2008/217/WE dotyczących transeuropejskiego systemu kolei dużych prędkości [1]). Do obu tych decyzji wprowadzono wcześniej zmiany zawarte w Decyzji 2012/464/EU [3].

Obecne TSI INF dotyczy „systemu kolei w Unii Europejskiej” w związku z tym jest to pojęcie szersze niż poprzednio, głównie za sprawą uwzględnienia wymagań dla linii poza siecią TEN. Do nowego TSI INF, w dniu 2.09.2015, zostało wydane oficjalne sprostowanie w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej L 228 [11]. Dotyczy ono głównie błędów w tłumaczeniu TSI INF na wersję polską.

Ocenę wg starych TSI INF [1, 2] można stosować do projektów dotyczących nowych, odnowionych lub zmodernizowanych podsystemów, które w dniu publikacji nowych TSI INF [8] znajdowały się na zaawansowanym etapie realizacji. Dla wykonawców (i inwestorów) takich projektów, którzy jednak są na początkowym etapie uzyskania certyfikatu interoperacyjności istnieje możliwość wyboru oceny dokumentacji: czy ma być realizowane według starych TSI czy już według nowych przepisów TSI.

Zmiany

Jako podstawę do nowego TSI INF [8] przyjęto układ TSI INF CR [2] uzupełniając go o zapisy z TSI INF HS [1]. Z tego wzglę-

du dość prosto jest się poruszać po nowych TSI INF znając wcześniejszy układ dokumentu TSI INF CR [2].

Przykładowo: zgodnie z pkt. 6. „Ocena zgodności składników interoperacyjności i weryfikacji WE podsystemów” podano sposób oceny budowli nowych oraz istniejących. W aktualnym TSI „Infrastruktura” sposób oceny jest zawarty w pkt 6.2.4.9 (w starym TSI w pkt. 6.2.4.8), który powołuje się m.in. na minimalne wymagania określone w pkt. 4.2.7.1 dla nowych obiektów mostowych i w pkt. 4.2.7.4 dla istniejących obiektów mostowych (w starym TSI INF CR odpowiednio: w pkt. 4.2.8.1 i w pkt. 4.2.8.4).

Same zapisy wymagań minimalnych również nie uległy znacznym zmianom, uaktualniając powołane normy do ich nowych wersji lub wprowadzonych do nich poprawek. Jest to jednak na tyle istotne, że w trakcie oceny zgodności WE dokumentacji projektowej muszą być powoła-

ne właśnie te wersje norm (lub ich polskie odpowiedniki).

Dla nowych obiektów mostowych muszą być przyjęte modele obciążeń określone w normie EN-1991-2:2003/AC:2010 [5] (poprzednio: EN-1991-2:2003) a dla sprawdzania istniejących obiektów mostowych w normie EN-15528:2008+A1:2012 (poprzednio: EN-15528:2008) [6].

Konieczność stosowania tych norm została podkreślona wprowadzeniem ich Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 czerwca 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz. U. 2014 poz. 867) [9]. W zmienionym Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. (Dz. U. Nr 151, poz. 987) [10] wprowadzono zapisy o sprawdzaniu wytrzymałości istniejących budowli kolejowych przy stosowaniu modeli obciążeń

Tab. 1. Parametry użytkowe dla kategorii linii wg TSI INF CR [2]

Lp.	Kategorie linii wg TSI INF CR	Skrainia	Nacisk osi [t]	Prędkość na linii [km/h]	Długość pociągu [m]
	A	B	C	D	E
1.	IV-P	GC	22,5	200	400
2.	IV-F	GC	25	140	750
3.	IV-M	GC	25	200	750
4.	V-P	GB	22,5	160	300
5.	V-F	GB	22,5	100	600
6.	V-M	GB	22,5	160	600
7.	VI-P	GB	22,5	140	300
8.	VI-F	GC	25	100	500
9.	VI-M	GC	25	140	500
10.	VII-P	GA	20	120	250
11.	VII-F	GA	20	100	500
12.	VII-M	GA	20	120	500

Tab. 2. Parametry eksploatacyjne dla ruchu pasażerskiego wg nowych TSI INF [8]

Lp.	Kod ruchu	Skrainia	Nacisk osi [t]	Prędkość na linii [km/godz.]	Długość użytkowa peronu [m]
	A	B	C	D	E
1.	P1	GC	17	250–350	400
2.	P2	GB	20	200–250	200–400
3.	P3	DE3	22,5	120–200	200–400
4.	P4	GB	22,5	120–200	200–400
5.	P5	GA	20	80–120	50–200
6.	P6	G1	12	nd.	nd.
7.	P1520	S	22,5	80–160	35–400
8.	P1600	IRL1	22,5	80–160	75–240

Tab. 3. Parametry eksploatacyjne dla ruchu towarowego wg nowych TSI INF [8]

Lp.	Kod ruchu	Skrajnia	Nacisk osi [t]	Prędkość na linii [km/godz.]	Długość użytkowa peronu [m]
	A	B	C	D	E
1.	F1	GC	22,5	100–120	740–1050
2.	F2	GB	22,5	100–120	600–1050
3.	F3	GA	20	60–100	500–1050
4.	F4	G1	18	nd.	nd.
5.	F1520	S	25	50–120	1050
6.	F1600	IRL1	22,5	50–100	150–450

Tab. 4. Próba korelacji parametrów eksploatacyjnych (użytkowych) linii kolejowych wg starego TSI INF CR i nowego TSI INF dla danych kategorii linii.

Lp.	Kategorie linii wg TSI INF CR	Kody ruchu wg nowego TSI INF	Skrajnia	Nacisk osi [t]	Prędkość na linii [km/h]	Długość pociągu (dla F) / długość użytkowa peronów (dla P) [m]
	A	B	C	D	E	F
1.	IV-P	P3	GC (DE3)	22,5	200 (120–200)	400 (200–400)
2.	IV-F	F1	GC	25 (22,5)	140 (100–120)	750 (740–1050)
3.	IV-M	P3-F1	GC	25 (22,5)	200 (100–200)	750 (200–1050)
4.	V-P	P4	GB	22,5	160 (120–200)	300 (200–400)
5.	V-F	F2	GB	22,5	100 (100–120)	600 (600–1050)
6.	V-M	P4-F2	GB	22,5	160 (100–200)	600 (200–1050)
7.	VI-P	P4	GB	22,5	140 (120–200)	300 (200–400)
8.	VI-F	F1	GC	25 (22,5)	100 (100–120)	500 (740–1050)
9.	VI-M	P4-F1	GC	25 (22,5)	140 (100–200)	500 (200–1050)
10.	VII-P	P5	GA	20	120 (80–120)	250 (50–200)
11.	VII-F	F3	GA	20	100 (60–100)	500 (500–1050)
12.	VII-M	P5-F3	GA	20	120 (60–120)	500 (50–1050)

Uwaga: w nawiasie podano wartości i oznaczenia dla nowego TSI INF dla wartości skrajnych.

Tab. 5. Minimalny współczynnik alfa (α) wg starego TSI INF CR [2] i TSI INF HS [1] (dla nowych budowli)

Lp.	Typy linii lub kategorie linii wg starych TSI INF	Minimalny współczynnik alfa (α)
	A	B
1.	I, II, III	1,0
2.	IV	1,1
3.	V	1,0
4.	VI	1,1
5.	VII-P	0,83
6.	VII-F, VII-M	0,91

eksploatacyjnych (zgodnie z normą PN-EN 15528 Kolejnictwo -- Klasyfikacja linii w odniesieniu do oddziaływań pomiędzy obciążeniami granicznymi pojazdów szynowych a infrastrukturą. [4]), natomiast przy projektowaniu stosowanie modeli obciążeń wg normy PN-EN 1991 Eurokod 1: Oddziaływania na konstrukcje. Dla Eu-

rokodu 1 [5] rozporządzenie [9] narzuca minimalne wartości współczynników klasyfikacji obciążeń (α) dla linii kolejowych magistralnych (kat. 0) i pierwszorzędnych (kat. 1): $\alpha=1,21$, a dla linii kolejowych drugorzędnych: $\alpha=1,10$. W tym przypadku podane w rozporządzeniu „kategorie” nie są tożsame z „kategoriami” wg TSI INF.

Największą zmianą w TSI INF są właśnie kategorie linii i przypisane im parametry [13].

W starych TSI INF kategorie podano rzymskimi numerami, po których podawano rodzaj ruchu (P – pasażerski, F – towarowy, M – mieszany). Kategorie I, II, i III odnosiły się do TSI INF HS (kolei dużych prędkości) a kategorie IV, V, VI i VII odnosiły się do TSI INF CR (kolei konwencjonalnych). W nowym TSI kategoria linii jest kombinacją kodów ruchu, gdzie na początku podany jest rodzaj ruchu (P – pasażerski, F – towarowy) a następnie cyfra/liczba arabska. Nie jest to wcale zmiana kosmetyczna i trudno jest bezpośrednio przypisać kategorię linii wg nowego TSI na bazie starego TSI INF.

W tabeli 1 podano parametry użytkowe (eksploatacyjne) dla kolei konwencjonalnych zgodnie z TSI INF CR [2]. Parametry użytkowe dla TSI INF HS podano opisowo w [1, 13].

W tabeli 2 podano parametry eksploatacyjne (użytkowe) dla ruchu pasażerskiego a w tablicy 3 dla ruchu towarowego wg nowych TSI INF [8].

W tabeli 4 podjęto próbę korelacji parametrów eksploatacyjnych (użytkowych) linii kolejowych wg starego TSI INF CR i nowego TSI INF dla danych kategorii linii.

W nowych TSI zrezygnowano z wymogu spełnienia nacisku na oś minimum 25 ton (kat. IV i VI dla ruchu towarowego). Przy próbie korelacji najbliższymi parametrami dla nich wydaje się kod F1. W nowych TSI podano dość duże widełki odnośnie prędkości na linii, co poprzednio podawano jedynie wartością graniczną.

W stosunku do starych TSI dodano kategorie poza siecią linii TEN tj. nowe kody ruchu P6 i F4 (choć nie wykluczone jest stosowanie innych kodów ruchu jako bardziej restrykcyjnych) oraz podano parametry dla innych systemów szerokości torów, które wcześniej były punktem otwartym (tj. P1520 i F1520 dla systemu szerokości toru 1520 mm oraz P1600 i F1600 dla toru 1600 mm). W tym przypadku występuje wymóg spełnienia minimalnego nacisku na oś 25 ton dla linii o szerokości toru 1520 dla ruchu towarowego (kod F1520).

Nowe obiekty mostowe

W tabeli 5 podano minimalny współczynnik alfa (α) wg starego TSI INF CR i TSI HS (dla nowych budowli) a w tabeli 6 wg nowych TSI INF.

W tabeli 7 podano porównanie starych i nowych TSI INF dla minimalnego

Tab. 6. Współczynnik alfa (α) dla projektu nowych budowli wg nowych TSI INF [8]

Lp.	Typ ruchu wg TSI INF	Minimalny współczynnik alfa (α)
	A	B
1	P1, P2, P3, P4	1,0
2	P5	0,91
3	P6	0,83
4.	P1520	Punkt otwarty
5.	P1600	1,1
6.	F1, F2, F3	1,0
7.	F4	0,91
8.	F1520	Punkt otwarty
9.	F1600	1,1

Tab. 7. Porównanie starych i nowych TSI INF dla minimalnego współczynnika alfa (α) dla projektu nowych budowli

Lp.	Kategorie linii wg starego TSI INF CR [2] i HS [1]	Typ ruchu wg nowego TSI INF [8]	Minimalny współczynnik alfa (α)
	A	B	C
1	IV, VI	Brak	1,1
2	I, II, III, V	P1, F1, P2, F2, P3, F3, P4	1,0
3	VII-F, VII-M	F4, P5	0,91
4	VII-P	P6	0,83
5.	Brak	P1520, F1520	Punkt otwarty
6.	Brak	P1600, F1600	1,1

Tab. 8. Kategoria linii określona w EN – przypisana prędkość maksymalna [km/h] wg starych TSI INF CR [2]

Lp.	Kategorie linii wg TSI INF CR	Wagony pasażerskie oraz lekkie wagony towarowe	Wagony towarowe Inne pojazdy	Lokomotywy i czołowe jednostki napędowe	Elektryczne lub spalinowe zespoły trakcyjne, pojazdy trakcyjne i wagony silnikowe
	A	B	C	D	E
1.	IV-P	B1 – 200	nie określono	D2 – 200 L619 L620 L621 L622 – 160 D4xL – 140	B1 – 200 C2 – 180 D2 – 140
2.	IV-F	nie określono	E5 – 100 D4 – 120 B2 – 140	D2 – 140 D4xL – 120	nie określono
3.	IV-M	zob. IV-P	zob. IV-F	zob. IV-P	zob. IV-P
4.	V-P	B1 – 160	nie określono	L421.5 – 160 L422.5 – 140 L619 L620 L621 L622 – 140	C2 – 160 D2 – 100
5.	V-F	nie określono	D4 – 100	L422.5 – 100 L619 L620 L621 L622 – 100	nie określono
6.	V-M	zob. V-P	zob. V-F	zob. V-P	zob. V-P
7.	VI-P	B1 – 140	nie określono	D2 – 140 D4xL – 140	C2 – 140 D2 – 100
8.	VI-F	nie określono	E4 – 100	D2 – 100 D4xL – 100	nie określono
9.	VI-M	zob. VI-P	B2 – 140 D4 – 120 E4 – 100	D2 – 140 D4xL – 140	C2 – 140 D2 – 120
10.	VII-P	A – 120	nie określono	L421.5 – 120	A – 120
11.	VII-F	nie określono	C2 – 100	L421.5 – 100 L619 L620 L621 – 80	nie określono
12.	VII-M	B1 – 120	zob. VII-F	zob. VII-P + VII-F	B1 – 120

współczynnika alfa (α) dla projektu nowych budowli. Wynika z niej, że już zastosowanie współczynnika $\alpha=1,1$, jak dla kat. linii drugorzędnych wg rozporządzenia [9] spełnia minimalne wymagania TSI INF dla tego parametru (przy założeniu prawidłowości w dalszym jego stosowaniu w procesie projektowym).

W tabeli 8 przedstawiono kategorie linii określona w EN [4] wraz z przypisaną im prędkością maksymalną [km/h] wg starych TSI INF CR – jako modele obciążeń jakie muszą być spełnione w trakcie sprawdzania istniejących obiektów mostowych na minimalne wymagania TSI INF. Natomiast w tabeli 9 i 10 podano modele obciążeń dla nowych TSI INF.

W stosunku do starych TSI INF [2] oprócz spełnienia wymagań skorygowanego załącznika E (obecnie „dodatku E”), w nowym TSI [8] dodatkowo podano podstawę sprawdzania zgodności wg dodatku K a dla nowych wymagań dla linii poza siecią linii TEN uzupełniono o dodatek L (jako definicja kategorii linii a12 dla kodu ruchu P6). W nowym TSI zredukowano listę modeli obciążeń koniecznych do sprawdzenia zwłaszcza w przypadku modeli obciążeń lokomotywami i czołowych jednostek napędowych.

Tab. 9. Kategoria linii określona w normie EN — przypisana prędkość [km/godz.] — ruch pasażerski wg nowych TSI INF [8]

Lp.	Kod ruchu	Wagony pasażerskie oraz lekkie wagony towarowe	Lokomotywy i czołowe jednostki napędowe	Elektryczne lub spalinowe zespoły trakcyjne, pojazdy trakcyjne i wagony silnikowe
	A	B	C	D
1.	P1	Punkt otwarty		
2.	P2	Punkt otwarty		
3.	P3a (> 160 km/godz.)	A — 200 B1 — 160	D2 — 200	Punkt otwarty
4.	P3b (≤ 160 km/godz.)	B1 — 160	D2 — 160	C2 — 160 D2 — 120
5.	P4a (> 160 km/godz.)	A — 200 B1 — 160	D2 — 200	Punkt otwarty
6.	P4b (≤ 160 km/godz.)	A — 160 B1 — 140	D2 — 160	B1 — 160 C2 — 140 D2 — 120
7.	P5	B1 — 120	C2 — 120	B1 — 120
8.	P6	a12		
9.	P1520	Punkt otwarty		
10.	P1600	Punkt otwarty		

Tab. 10. Kategoria linii określona w normie EN — przypisana prędkość [km/godz.] — ruch towarowy wg nowych TSI INF [8]

Lp.	Kod ruchu	Wagony towarowe i inne pojazdy	Lokomotywy (2)
	A	B	C
1	F1	D4 — 120	D2 — 120
2	F2	D2 — 120	D2 — 120
3	F3	C2 — 100	C2 — 100
4	F4	B2 — 100	B2 — 100
5.	F1520	Punkt otwarty	
6.	F1600	Punkt otwarty	

Wnioski i podsumowanie

Stosowanie nowych norm i nowych TSI jest konieczne z uwagi na integrację europejską i ujednoczenia zapisów prawnych. W dalszym ciągu, nawet w przypadku nowych zamówień, spotkać można wymagania inwestora o konieczności spełnienia normy obciążeń mostowych z 1985: PN-S-10030:1985 [6, 7, 12]. Pomimo podobnych modeli obciążeń z Eurokodem 1 [5] wynikają dość znaczne różnice zwłaszcza w przypadku konieczności stosowania nowych wyliczeń współczynnika dynamicznego [6], [12].

Potwierdzenie prawidłowości przyjęcia stosownych rozwiązań projektowych i wykonawczych zgodnie z TSI, jest dodatkową formą sprawdzenia inwestycji i w niektórych przypadkach może uchronić przed koniecznymi dodatkowymi wydatkami wynikającymi z niestosowania aktualnych przepisów. ◀

Materiały źródłowe

- [1] Decyzja Komisji 2008/217/WE z dnia 20 grudnia 2007 r. dotycząca specyfikacji technicznej interoperacyjności podsystemu „Infrastruktura” transeuropejskiego systemu kolei dużych prędkości – Dz.U. UE L 77 z 19.3.2008, s. 1
- [2] Decyzja Komisji 2011/275/UE z dnia 26 kwietnia 2011 r. dotycząca technicznej specyfikacji interoperacyjności podsystemu „Infrastruktura” transeuropejskiego systemu kolei konwencjonalnych – Dz.U. UE L 126 z 14.5.2011, s. 53
- [3] Decyzja Komisji 2012/464/UE z dnia 23 lipca 2012 r. zmieniająca decyzje 2006/861/WE, 2008/163/WE, 2008/164/WE, 2008/217/WE, 2008/231/WE, 2008/232/WE, 2008/284/WE, 2011/229/UE, 2011/274/UE, 2011/275/UE, 2011/291/UE i 2011/314/UE dotyczące technicznych specyfikacji interoperacyjności – Dz.U. UE L 217 z 14.8.2012, s. 1

- [4] EN 15528:2008+A1:2012 (PN-EN 15528+A1:2013-04) Kolejnictwo -- Klasyfikacja linii w odniesieniu do oddziaływań pomiędzy obciążeniami granicznymi pojazdów szynowych a infrastrukturą
- [5] EN 1991-2:2003/AC:2010 (PN-EN 1991-2:2007/AC:2010) Eurokod 1: Oddziaływanie na konstrukcje – Część 2: Obciążenia ruchome mostów
- [6] Płudowska M. Szołucha Ł., Zobel H.: „Ruchome obciążenia kolejowe według PN-S-10030:1985 i PN-EN 1991-2”, Inżynieria i Budownictwo, 2014 r., nr 8/2014, str. 462-467.
- [7] PN-S-10030:1985. Obiekty mostowe. Obciążenia.
- [8] Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1299/2014 z dnia 18 listopada 2014 r. dotyczące technicznych specyfikacji interoperacyjności podsystemu „Infrastruktura” systemu kolei w Unii Europejskiej – Dz.U. UE L 356 z 12.12.2014, s. 1
- [9] Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 czerwca 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie, Dz. U. Nr 2014, poz. 867.
- [10] Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie, Dz. U. Nr 151, poz. 987.
- [11] Sprostowanie do rozporządzenia Komisji (UE) nr 1299/2014 z dnia 18 listopada 2014 r. dotyczącego technicznych specyfikacji interoperacyjności podsystemu „Infrastruktura” systemu kolei w Unii Europejskiej (Dz.U. L 356 z 12.12.2014) – Dz.U. UE L 228 z 2.9.2015, s. 15
- [12] Ukleja J., Bukowski S.: „Wybrane aspekty analizy stateczności budowli infrastruktury kolejowej w ujęciu norm polskich i eurokodu w odniesieniu do technicznych specyfikacji interoperacyjności dotyczących infrastruktury.”, Przegląd Komunikacyjny, 2014 r., 9/2014, 9-15.
- [13] Wciślik T. Problemy wdrażania interoperacyjności wynikające ze zmian TSI i przepisów krajowych. Materiały XVIII Naukowej Konferencji DROGI KOLEJOWE 2015. Jelenia Góra. 21-23.10.2015 (w druku).